

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
SREDNJOBOSANSKI KANTON
Ministarstvo obrazovanja, nauke, mladih, kulture i sporta Srednjobosanskog
kantona/Ministarstvo obrazovanja, znanosti, mladih, kulture i športa Kantona Središnja
Bosna

KURIKULUM NASTAVNOG PREDMETA

DIGITALNI SISTEMI

ZA IT GIMNAZIJU

Travnik, maj 2025.

**Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
SREDNJOBOSANSKI KANTON**

**Ministarstvo obrazovanja, nauke, mladih, kulture i sporta Srednjobosanskog kantona/Ministarstvo
obrazovanja, znanosti, mladih, kulture i športa Kantona Središnja Bosna**

KURIKULUM NASTAVNOG PREDMETA

DIGITALNI SISTEMI

ZA IT GIMNAZIJU

Travnik, maj 2025.

Kurikulum nastavnog predmeta
Digitalni sistemi

Izdavač: Ministarstvo obrazovanja, nauke, mladih, kulture i sporta Srednjobosanskog kantona/Ministarstvo obrazovanja, znanosti, mladih, kulture i športa Kantona Središnja Bosna

Za izdavača: Bojan Domić, ministar

Stručni tim za razvijanje, prilagođavanje i inoviranje predmetnih kurikuluma i njihovu primjenu u osnovnim i srednjim školama na području Srednjobosanskog kantona u kojima se nastavni proces realizira na bosanskom jeziku:

Nezira Fuško, voditeljica Stručnog tima

doc.dr.sc Nešad Krnjić, voditelj radne skupine

Amra Mirojević, MA., član

Arnela Šabanović, MA., član

Recenzenti:

prof.dr.sc. (SBK)

prof.dr.sc (SBK)

Tehnička priprema i uređenje:

Ministarstvo obrazovanja, nauke, mladih, kulture i sporta Srednjobosanskog

kantona/Ministarstvo obrazovanja, znanosti, mladih, kulture i športa Kantona Središnja Bosna

SADRŽAJ

A/ OPIS PREDMETA	5
B/ CILJEVI UČENJA I PODUČAVANJA PREDMETA	6
C/ OBLASNA STRUKTURA PREDMETNOG KURIKULUMA	7
D/ ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI.....	8
I razred IT gimnazije.....	8
E/ UČENJE I PODUČAVANJE.....	11
F/ VREDNOVANJE U PREDMETNOM KURIKULUMU	13
G/ PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA.....	15

A/ OPIS PREDMETA

Predmet *Digitalni sistemi* usmjeren je na razvoj temeljnih znanja i razumijevanja principa digitalne logike, brojevnih sistema i osnovnih struktura savremenih računarskih sistema. Kroz sistematsko upoznavanje s binarnim predstavljanjem podataka, logičkim operacijama i komponentama kao što su sabirači, dekoderi i memorijski elementi, učenici stižu uvid u način na koji digitalni uređaji obrađuju informacije.

Podučavanje ovog predmeta doprinosi razvoju tehničke preciznosti, strpljenja, odgovornosti i sposobnosti sistematskog razmišljanja. Učenici stižu kompetencije koje se ne odnose samo na rad sa simbolima i shemama, već i na osmišljavanje i optimizaciju tehničkih rješenja koja su funkcionalna i pouzdana. Kroz ovakav proces rada razvijaju se i navike upornosti, pažljivog analiziranja i kritičkog vrednovanja različitih pristupa.

Izučavanjem ovog predmeta učenici jačaju kompetencije za rješavanje problema, za samostalno i timsko učenje, za prepoznavanje uzročno-posljedičnih odnosa u digitalnim sistemima, ali i za odgovorno djelovanje u savremenom tehničkom okruženju. Nastava se temelji na problemskom i iskustvenom učenju, uz korištenje digitalnih alata, vizualizacija i simulacija koje doprinose funkcionalnom razumijevanju. Predmet se prirodno nadovezuje na sadržaje iz informatike, matematike i fizike i postavlja temelje za dalje obrazovanje u oblastima kao što su računarstvo, elektronika, automatika i inženjerske discipline.

Digitalni sistemi se izučavaju u okviru informaciono-komunikacionog područja u prvom razredu IT gimnazije, a pripada oblasti tehničke i informacione tehnologije. Njihovo izučavanje značajno doprinosi ostvarivanju ciljeva savremenog obrazovanja usmjerenog ka razvoju tehničke pismenosti, digitalnih kompetencija i osposobljavanju učenika za život i rad u tehnološki kompleksnom društvu.

B/ CILJEVI UČENJA I PODUČAVANJA PREDMETA

1. Razumjeti temeljne pojmove digitalne logike, brojnih sistema, kodiranja podataka i principa binarne aritmetike.
2. Primijeniti pravila i metode za analizu, pojednostavljivanje i realizaciju logičkih funkcija i logičkih kola.
3. Identifikovati i objasniti funkcionalnost osnovnih digitalnih komponenti i sklopova u računarskim sistemima.
4. Povezati teorijska znanja s praktičnim rješenjima u strukturi digitalnih uređaja i računarskih arhitektura.
5. Razviti odgovoran i promišljen odnos prema ulozi i uticaju digitalne tehnologije u savremenom društvu.

C/ OBLASNA STRUKTURA PREDMETNOG KURIKULUMA

I razred:

1. Osnovni pojmovi iz informatike
2. Brojni sistemi
3. Binarna aritmetika
4. Predstavljanje podataka u računaru
5. Alfanički kodovi
6. Princip rada komponenti računara
7. Projektovanje logičkih kola
8. Memorijski elementi
9. Osnovne komponente računara

A. Informacione i komunikacione tehnologije

Savremeni računarski sistemi temelje se na digitalnoj reprezentaciji informacija. Da bi učenici razumjeli kako se podaci unose, obrađuju, pohranjuju i prenose u digitalnim uređajima, neophodno je da ovladaju osnovama brojnih sistema, binarne aritmetike, kodiranja i osnovnih jedinica digitalnih podataka. Kroz ovu oblast učenici se upoznaju sa načinima pretvaranja informacija iz analognog u digitalni oblik, razlikovanjem i pretvaranjem između različitih brojnih sistema (decimalni, binarni, oktalni, heksadecimalni), kao i s osnovnim principima kodiranja podataka i njihovim predstavljanjem u računarskim sistemima. Razumijevanje ovih koncepata čini temelj za tehničko opismenjavanje i dalje učenje u oblasti informacionih tehnologija.

B. Rješavanje problema primjenom IKT-a

Rješavanje digitalno-tehničkih problema zahtijeva sposobnost logičkog mišljenja, analiziranja i strukturiranja podataka i procesa. U ovoj oblasti učenici razvijaju vještine interpretacije, modeliranja i realizacije logičkih funkcija, koristeći principe Bulove algebre i metode minimizacije logičkih izraza. Pomoću različitih metoda (npr. Karnaughove mape) i elemenata (logička kola, sabirači, dekoderi, memorijski elementi) učenici konstruišu rješenja koja mogu poslužiti kao osnova za funkcionalne digitalne sklopove. Ovakav način rada podstiče razvoj sposobnosti za tehničko modeliranje, preciznost i upornost, kao i sistematično rješavanje problema koji čine osnovu digitalnih računarskih sistema.

C. Digitalno društvo

Razumijevanje digitalne tehnologije nije ograničeno samo na tehnički aspekt, već uključuje i njenu primjenu u savremenom društvu. Ova oblast omogućava učenicima da prepoznaju značaj digitalnih sistema u funkcionisanju računara, komunikacionih uređaja i drugih pametnih tehnologija koje čine osnovu modernog društva. Učenici se osposobljavaju da prepoznaju osnovne komponente računara i njihovu međusobnu povezanost (procesor, memorija, ulazno-izlazne jedinice), te ulogu softvera u upravljanju digitalnim resursima. Također, razvijaju odgovoran i promišljen odnos prema tehnologiji, uzimajući u obzir sigurnost, efikasnost, etička pitanja i uticaj digitalnih sistema na život pojedinca i zajednicu.

D/ ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI**IT GIMNAZIJA**

I razred IT gimnazije /3 nastavna časa sedmično/105 nastavnih časova godišnje/

Oblast: A/Informacione i komunikacione tehnologije	
Ishod učenja	Razrada ishoda
A.I.1. Objašnjava osnovne pojmove iz informatike i razvoj računarskih sistema.	• Objašnjava pojmove informacije, podatka, komunikacije i računara. • Analizira historijski razvoj računara i objašnjava ključne promjene kroz generacije. • Opisuje osnovne komponente savremenog računarskog sistema.
Poveznice sa ZJNPP	TIT 3.1.1.
Ključni sadržaji	
Informacija, podatak, pojam računara, historijski razvoj računara, osnovne komponente računara, mogućnosti primjene računara.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Učenicima treba omogućiti povezivanje i proširenje osnovnih pojmova poput podatka, informacije i komunikacije, uz dublje razumijevanje njihove uloge u savremenim digitalnim sistemima. Kroz analizu i diskusiju produbiti se u historijski razvoj računara, s posebnim osvrtom na značajne tehnološke promjene kroz generacije. Praktični rad treba biti usmjeren na detaljnije proučavanje i razlikovanje ključnih komponenti savremenih računarskih sistema, koristeći složenije dijagrame i modele, čime se nadograđuje ranije znanje iz osnovne škole. Potaknuti učenike na kritičko promišljanje o primjeni računara u različitim oblastima savremenog društva.	
A.I.2. Analizira brojne sisteme i primjenjuje ih u aritmetičkim operacijama.	• Objašnjava svojstva brojnih sistema (baza, cifre, pozicija). • Pretvara brojeve između decimalnog, binarnog, oktalnog i heksadecimalnog sistema. • Izvodi računske operacije u binarnom sistemu (sabiranje, oduzimanje, množenje, dijeljenje). • Definiše i primjenjuje algoritme za konverziju i računanje.
Poveznice sa ZJNPP	TIT 3.1.2.
Ključni sadržaji	
Brojni sistemi. Algoritmi za konverziju. Binarna aritmetika. Algoritmi za operacije.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Nastavu započeti razgovorom o upotrebi brojnih sistema u svakodnevnom životu i digitalnoj tehnologiji. Učenici analiziraju svojstva brojnih sistema (baza, pozicija, vrijednost cifara) kroz primjere i tablice. Kroz vođene vježbe savladavaju pretvaranje brojeva između decimalnog, binarnog, oktalnog i heksadecimalnog sistema, koristeći algoritamski pristup i dijagrame toka. Kod binarne aritmetike učenici uče sabiranje, oduzimanje, množenje i dijeljenje kroz primjere u kolonskom prikazu. Naglasiti princip rada s prijenosom i „posuđivanjem“. Kombinovati vježbe pretvaranja i računanja (npr. pretvori decimalni broj u binarni, izračunaj operaciju, rezultat vrati u decimalni).	

Učenci izrađuju vlastite algoritme, zadatke i kvizove, te kroz grupni rad primjenjuju naučeno u igri, simulaciji ili kratkom testu. Fokus je na razumijevanju, tačnosti i objašnjenju postupka.	
A.I.3. Objašnjava načine predstavljanja podataka u računarima i prepoznaje osnovne alfanumeričke kodove.	• Razlikuje načine predstavljanja brojeva i znakovnih podataka. • Objašnjava kodiranje negativnih binarnih brojeva. • Prepoznaje osnovne jedinice predstavljanja podataka (bit, byte, riječ). • Objašnjava ulogu kodova u digitalnim sistemima. • Razlikuje BCD, ASCII, EBCDIC i specijalne kodove. • Objašnjava značaj kontrole kodiranja.
Poveznice sa ZJNPP	TIT 3.1.1. TIT 3.1.3.
Ključni sadržaji	
Predstavljanje podataka, kodiranje, negativni brojevi, jedinice mjere, BCD, ASCII, EBCDIC, specijalni kodovi, kontrola kodiranja.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Potrebno je povezati osnovne koncepte predstavljanja podataka s praktičnim primjerima iz svakodnevnog rada sa računarom. Kroz vizualne prikaze i modeliranje objasniti razlike između brojeva i znakovnih podataka, ističući važnost pravilnog kodiranja, posebno negativnih binarnih brojeva. Učenicima predstaviti osnovne jedinice mjerenja podataka (bit, bajt, riječ) kroz konkretne primjere veličina fajlova i memorijskih kapaciteta, čime se produbljuje njihovo razumijevanje digitalne reprezentacije informacija. Posebno naglasiti ulogu i značaj različitih alfanumeričkih kodova kao što su BCD, ASCII, EBCDIC i specijalni kodovi, prikazujući njihove primjene u računarstvu i komunikaciji. Kroz poređenje i analizu praktičnih primjera kodiranja znakova i brojeva omogućiti učenicima da razumiju funkciju kontrole kodiranja i važnost preciznosti u digitalnim sistemima. Podsticati pitanja i diskusije radi boljeg usvajanja ovih temeljnih pojmova.	

Oblast: B/Rješavanje problema primjenom IKT-a	
Ishod učenja	Razrada ishoda
B.I.1. Analizira i projektuje osnovne digitalne sklopove koristeći logičke funkcije.	• Primjenjuje pravila Bulove algebre u analizi logičkih funkcija. • Realizuje logičke izraze u disjunktnoj i konjunktivnoj normalnoj formi (DNF i KNF). • Minimizira logičke funkcije pomoću Karnaughovih mapa. • Projektuje osnovna i složena logička kola (AND, OR, NOT, NAND, NOR, XOR, XNOR, sabirači, koderi, dekoderi).
Poveznice sa ZJNPP	TIT 3.1.4.
Ključni sadržaji	
Bulova algebra, logički izrazi, DNF i KNF, Karnaugh mape, osnovna i složena logička kola.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Učenici rade u grupama na analizi i projektovanju logičkih funkcija, koristeći Karnaughove mape za minimizaciju izraza. Implementacija i testiranje vrše se pomoću softverskih alata za simulaciju logičkih kola, što omogućava vizualizaciju rada sklopova i lakše razumijevanje funkcionalnosti. Kroz praktične zadatke i primjere potiče se razvoj vještina timskog rada i sistematskog pristupa rješavanju problema.	
B.I.2. Objašnjava i analizira funkciju memorijskih elemenata u digitalnim sklopovima.	• Objašnjava logičke karakteristike RS, JK, D i T flip-flopova. • Razlikuje vrste memorijskih elemenata prema funkcionalnosti. • Objašnjava ulogu memorijskih ćelija u digitalnim sistemima.

Poveznice sa ZJNPP	TIT 3.1.4.
Ključni sadržaji	
Memorijski elementi, flip-flopovi (RS, JK, D, T), logička kola za memorisanje, sekvencijalni digitalni sklopovi.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Kroz upotrebu animacija i interaktivnih simulacija objašnjava se ponašanje i svojstva flip-flopova. Učenici kreiraju i testiraju jednostavne sekvencijalne digitalne sklopove, razvijajući praktične vještine i razumijevanje njihove uloge u digitalnoj elektronici. Preporučuje se povezivanje teorije sa stvarnim primjerima iz digitalnih sistema, čime se produbljuje značaj memorijskih elemenata u funkcionalnosti savremenih uređaja.	

Oblast: C/Digitalno društvo	
Ishod učenja	Razrada ishoda
C.I.1. Objašnjava ulogu osnovnih komponenti računara u savremenom digitalnom društvu.	● Razlikuje hardver i softver, sistemski i aplikativni softver. ● Objašnjava ulogu komponenti kao što su procesor, memorija i ulazno-izlazne jedinice. ● Razumije međusobnu povezanost komponenti računara i njihov uticaj na rad sistema.
Poveznice sa ZJNPP	TIT 3.2.1.
Ključni sadržaji	
Hardver, softver, vrste softvera, računarski sistemi, osnovne komponente računara. Preporuke za ostvarenje ishoda: Izrada dijagrama računarskog sistema, povezivanje teorije sa primjerima iz svakodnevnog korištenja digitalnih uređaja.	
Preporuke za ostvarenje ishoda	
Učenici kroz izradu dijagrama računarskog sistema povezuju teorijska znanja o hardveru i softveru sa praktičnim primjerima iz svakodnevnog života, kao što su korištenje računara, mobilnih uređaja i drugih digitalnih tehnologija. Preporučuje se izvođenje praktičnih aktivnosti u kojima učenici prepoznaju i opisuju ulogu procesora, memorije i ulazno-izlaznih jedinica, te analiziraju njihovu međusobnu povezanost i uticaj na ukupni rad sistema. Diskusije i istraživački zadaci mogu pomoći u razumijevanju razlika između sistemskog i aplikativnog softvera, kao i uloga koje oni imaju u funkcionisanju digitalnih uređaja. Takođe, korisno je povezati ove teme s aktuelnim trendovima u digitalnom društvu, poput uticaja tehnologije na svakodnevni život, sigurnost podataka i odgovorno korištenje digitalnih resursa.	

E/ UČENJE I PODUČAVANJE

Učenje i podučavanje predmeta Digitalni sistemi organizuje se u skladu s definisanim ciljevima i odgojno-obrazovnim ishodima. Nastavnici imaju slobodu da biraju metode, oblike rada i didaktičke pristupe koji će najbolje odgovarati individualnim potrebama, interesima i predznanju učenika, kao i uslovima u školi. Uvažava se raznolikost učenika u pogledu stilova učenja, ritma savladavanja sadržaja i prethodnog iskustva u radu s digitalnom tehnologijom.

Učenje se temelji na razumijevanju, istraživanju i praktičnoj primjeni znanja. Učenici se usmjeravaju da aktivno učestvuju u procesu učenja, kroz rješavanje zadataka, analizu konkretnih problema, eksperimentisanje sa logičkim funkcijama i komponentama digitalnih kola, kao i kroz simulacije i projektne aktivnosti. Podstiče se njihova radoznalost i kritičko mišljenje u odnosu na tehničke principe digitalne logike i njihovu primjenu u savremenim uređajima.

Okruženje za učenje treba biti poticajno, funkcionalno i fleksibilno – učionica opremljena računarima i digitalnim pomagalicama, sa softverima za simulaciju digitalnih kola, kao i nastavnim materijalima koji omogućuju individualni i grupni rad. Poželjno je da učenici rade samostalno na zadacima, u paru ili manjim timovima, u zavisnosti od složenosti teme i ciljeva časa.

U okviru nastave učenici mogu:

- analizirati i pretvarati brojeve između različitih brojnih sistema,
- izvoditi binarne aritmetičke operacije i modelirati logičke funkcije,
- koristiti metode za minimizaciju logičkih funkcija (npr. Karnaughove mape),
- projektovati i simulirati osnovna i složena logička kola,
- istražiti primjenu komponenti poput sabirača, dekodera i flip-floпова,
- povezati rad digitalnih kola s funkcionalnošću računarskog sistema.

Nastavnik ima ulogu voditelja i mentora – pruža podršku, daje povratnu informaciju, individualno pristupa učenicima koji imaju poteškoće, te usmjerava ka izvorima i načinima rješavanja problema. Podučavanje se temelji na metodičkoj raznovrsnosti i uvažava aktivne metode učenja, uključujući:

- problemsku nastavu,
- istraživačke zadatke,
- simulacije i vizuelizacije,
- projektne i praktične zadatke.

Korištenje IKT-a igra ključnu ulogu u realizaciji nastave. Poželjno je koristiti softvere za simulaciju i projektovanje digitalnih kola (npr. Logisim, Digital Works), kao i platforme za saradnju, dijeljenje radova i refleksiju (npr. Google Workspace, MS Teams, eTwinning).

Materijalni resursi uključuju:

- savremeno opremljen kabinet informatike s pristupom internetu,
- softver za projektovanje digitalnih kola,
- didaktičke materijale (digitalne i štampane),
- udžbenike, radne listove i online baze znanja.

Za uspješno učenje i podučavanje, nastavnik organizuje nastavu tako da obezbijedi:

- povezivanje teorijskih sadržaja s praktičnom primjenom,

- refleksiju o učinjenom (diskusije, evaluacije rada),
- uvažavanje grešaka kao dijela procesa učenja,
- postupnu gradaciju težine zadataka – od jednostavnih ka složenim.

Nastava se realizuje tri časa sedmično u prvom razredu IT gimnazije (ukupno 105 časova godišnje). Vrijeme za ostvarivanje ishoda nastavnik prilagođava dinamici razreda, osiguravajući obradu svih ključnih sadržaja definisanih kurikulumom

F/ VREDNOVANJE U PREDMETNOM KURIKULUMU

Vrednovanje u predmetu Digitalni sistemi predstavlja kontinuiran i višedimenzionalan proces kojim se prati i procjenjuje napredak učenika u ostvarenju postavljenih ciljeva i odgojno-obrazovnih ishoda. Ima za cilj da prepozna razvoj znanja, vještina i stavova, te da podstakne učenike na dalje učenje, istraživanje i usavršavanje u oblasti digitalne logike i tehnologije.

U okviru predmeta Digitalni sistemi vrednuju se sljedeći elementi:

- razumijevanje i primjena brojnih sistema i binarne aritmetike;
- sposobnost pretvaranja podataka i izvođenja logičkih operacija;
- poznavanje i primjena kodiranja podataka;
- analiza i projektovanje logičkih funkcija i digitalnih kola;
- upotreba metoda minimizacije (npr. Karnaughove mape);
- izrada i analiza složenih digitalnih sklopova (sabirači, dekoderi, flip-flopovi...);
- prepoznavanje uloge komponenti računara u digitalnom društvu;
- odgovoran pristup digitalnim tehnologijama i svijest o njihovom značaju;
- kvalitet individualnog i grupnog rada, učešće u diskusijama i evaluaciji rješenja.

Vrednovanje se provodi kroz tri međusobno povezane dimenzije:

Vrednovanje za učenje (formativno vrednovanje). Nastavnik kontinuirano pruža povratnu informaciju učenicima o njihovom napredovanju i načinima za poboljšanje. Ova vrsta vrednovanja je usmjerena na proces i pomaže učenicima da unaprijede svoje razumijevanje i vještine. Uključuje pitanja za promišljanje, savjete tokom rada, zajedničke analize grešaka i prijedloge za dalji rad.

Vrednovanje kao učenje. Učenici se aktivno uključuju u proces vrednovanja kroz samoprocjenu i vršnjačku procjenu. Kroz upitnike, refleksivne dnevnike i kriterije za ocjenjivanje, razvijaju metakognitivne vještine i osjećaj odgovornosti za vlastiti napredak. Posebno se preporučuje vršnjačko vrednovanje prilikom projektnih i grupnih zadataka, jer dodatno jača saradnju i objektivnost u radu.

Vrednovanje naučenog (sumativno vrednovanje). Sumativno vrednovanje se provodi na kraju tematske cjeline, polugodišta ili školske godine, a rezultat se iskazuje ocjenom. Ovdje se posebno vrednuju:

- tačnost u rješavanju konkretnih zadataka iz binarne aritmetike i brojnih sistema;
- ispravnost i optimizacija izrađenih logičkih funkcija i kola;
- tehnička preciznost i kreativnost u projektima i praktičnim zadacima;
- sposobnost primjene znanja u novim situacijama i problemima;
- pismene provjere i usmene prezentacije rada.

Oblici i metode vrednovanja su:

- praktične vježbe i simulacije (individualne i grupne);
- testovi i kvizovi znanja (teorijski i primijenjeni);
- portfoliji učenika (radne mape, projektni zadaci, refleksije);
- posmatranje i analiza u toku rada;

- usmene provjere, prezentacije, radionice;
- samovrednovanje i vršnjačko vrednovanje prema unaprijed definisanim kriterijima.

Preporučeni omjer vrednovanja je:

- **20%** teorijsko znanje (poznavanje pojmova i procedura);
- **60%** praktični radovi (projektovanje, analiza, simulacija);
- **20%** konačni rezultat i primjena znanja u složenijim situacijama.

Vrednovanje treba biti transparentno, pravedno i jasno učenicima. Kriteriji za ocjenjivanje trebaju biti dostupni prije izrade zadataka, kako bi učenici znali šta se od njih očekuje. Nastavnik redovno bilježi učeničke aktivnosti i napredak, uz primjenu rubrika i skala koje omogućavaju objektivno i dosljedno ocjenjivanje.

Kao i kod drugih tehničko-tehnoloških predmeta, posebna pažnja se posvećuje:

- praktičnom radu i aktivnom učenju,
- postepenom usvajanju znanja od jednostavnijih ka složenijim zadacima,
- učenikovom razumijevanju greške kao dijela procesa učenja.

Primjena digitalnih alata i softverskih simulacija u procesu vrednovanja omogućava da u kontrolisanom i vizualno podržanom okruženju učenici praktično primijenjuju stečena znanja i vještine. Na taj način učenici razvijaju dublje razumijevanje odnosa između teorije i prakse, i stiču dragocjeno iskustvo u korištenju tehnoloških rješenja koja su standard u profesionalnoj praksi. Kroz rad sa simulacijama učenici mogu testirati, analizirati i optimizirati svoja rješenja, učiti iz grešaka i postepeno razvijati sigurnost u radu sa digitalnim komponentama i logičkim sklopovima.

G/ PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA

Za kvalitetno izvođenje nastave u oblasti informacionih tehnologija u gimnaziji, ključna je odgovarajuća stručna spremnost nastavnika. To podrazumijeva ne samo visok nivo općeg i stručnog obrazovanja, već i pedagoško-psihološke i didaktičko-metodičke vještine koje su neophodne za efikasno podučavanje. S obzirom na brz razvoj tehnologije, važno je da nastavnici budu spremni da stalno usvajaju nova znanja i primjenjuju savremene tehnološke alate u nastavi. Kontinuirani profesionalni razvoj omogućava nastavnicima da budu inovativni i kreativni u pristupu, te da prilagode nastavu potrebama učenika i zahtjevima savremenog obrazovanja.

Nastavu informatike u gimnaziji mogu izvoditi lica koja su završila odgovarajući četverogodišnji studij i stekla jedno od sljedećih zvanje:

- profesor informatike,
- profesor matematike i informatike,
- profesor matematike, smjer matematika s informatikom,
- diplomirani inženjer informatike, s položenom pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičkom grupom predmeta,
- diplomirani inženjer elektrotehnike, smjer informatika ili računarstvo, s položenom pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičkom grupom predmeta,
- softver inženjer, s položenom pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičkom grupom predmeta,
- diplomirani inženjer informacijskih tehnologija, s položenom pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičkom grupom predmeta,
- diplomirani ekonomista, smjer informatika, s položenom pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičkom grupom predmeta,
- profesor ostalih predmeta uz završen dvogodišnji kurs Informatike na fakultetu koji obrazuje informatički kadar (kurs mora verifikovati Nastavno naučno vijeće fakulteta).

Nastavu informatike mogu izvoditi i lica koja imaju završen najmanje II (drugi) ciklus Bolonjskog sistema studiranja u trajanju od jedne godine (60 ECTS bodova) ili dvije godine (120 ECTS bodova) – ukupno 300 ECTS bodova sa bodovima prvog ciklusa, koja su stekla akademsku titulu i zvanje magistra ili ekvivalenta za određenu oblast.

Lica koja u toku studija nisu polagala ispite iz pedagoško-psihološko-didaktičko-metodičke grupe predmeta, dužna su ove ispite položiti u roku od godinu dana od dana stupanja na posao nastavnika.